

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет Педагогічний
Кафедра початкової освіти**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИДАКТИКА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма 013 «Початкова освіта»

Спеціальність 013 Початкова освіта

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Дидактика
Викладач (-і)	доцент Ілійчук Любомира Василівна
Контактний телефон викладача	+380507075060
E-mail викладача	liubomyra.iliichuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ECTS, 180 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Згідно з розкладом
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом вивчення навчальної дисципліни</u> є: розкриття дидактичних понять і категорій, фактів та явищ в їх діалектичних взаємозв'язках і єдності, що сприяє створенню та формуванню у здобувачів вищої освіти ефективної й науково обґрунтованої системи дидактичних знань, умінь і навичок, загальних та спеціальних компетентностей і програмних результатів навчання. У процесі вивчення дисципліни здобувачі отримують знання про предмет, завдання і категорії дидактики; закони, закономірності, принципи та правила навчання; методи, прийоми і засоби навчання; ознайомлюються із змістом початкової освіти й особливостями організації освітнього процесу в НУШ; вимогами до сучасного уроку в початковій школі, їх типами та структурою; традиційними та інноваційними формами організації освітнього процесу; різними підходами до мотивації навчальної діяльності здобувачів початкової освіти; функціями, видами і особливостями оцінювання навчальних досягнень учнів; засобами оптимізації освітнього процесу в Новій українській школі. Зміст навчальної дисципліни сприяє набуттю здобувачами вищої освіти здатності вирішувати стандартні та проблемні професійні завдання, що виникають в освітній практиці початкової школи, здійснювати їх аналіз на основі сформованих знань про теоретичні засади побудови змісту і структури освітнього процесу, обґрунтовано обирати форми, методи і засоби навчання, адекватні тій чи іншій дидактичній ситуації, ефективно здійснювати педагогічну діяльність відповідно до сучасних вимог Нової української школи.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою вивчення навчальної дисципліни</u> є: розкрити теоретико-методологічні основи дидактики як науки про організацію освітнього процесу з учнями молодшого шкільного віку, сформувати у здобувачів вищої освіти відповідні професійні компетентності й результати навчання, а також здатність їх використовувати у майбутній педагогічній діяльності.</p> <p><u>Основними цілями вивчення навчальної дисципліни</u> є: формування у здобувачів вищої освіти понять про особливості організації освітнього процесу у сучасній початковій школі, оволодіння ними комплексом загальних і спеціальних компетентностей та результатів навчання, необхідних для здійснення професійної діяльності в умовах НУШ; набуття готовності до практичного використання системи педагогічних знань, умінь і навичок в освітньому процесі сучасної початкової школи відповідно до вимог НУШ.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК-4. Здатність працювати в команді, міжособистісної взаємодії.</p> <p><u>Фахові (спеціальні) компетентності:</u></p> <p>СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.</p> <p>СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.</p> <p>СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів</p>	

початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-9. Здатність до різних видів оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти на засадах компетентнісного підходу.

Програмні результати навчання:

ПР-02. Управляти складною професійною діяльністю та проєктами в умовах початкової школи, виробляти та ухвалювати рішення в непередбачуваних робочих та навчальних контекстах.

ПР-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових, індивідуальних, особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПР-08. Організувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПР-09. Планувати та організувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПР-10. Використовувати в освітній практиці різні прийоми формувального, поточного і підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти, прийоми диференційованого оцінювання дітей з особливими освітніми потребами.

ПР-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПР-13. Організувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПР-14. Забезпечувати індивідуальний і диференційований розвиток здобувачів початкової освіти з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	30
практичні заняття / лабораторні заняття	38 / 4
самостійна робота	108

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна/ Вибіркова
2, 3	013 Початкова освіта	1, 2	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин			
	лекції	практичні заняття	лабораторні заняття	самостійна робота

Тема 1. Предмет і завдання дидактики як науки	2	2		7
Тема 2. Закони, закономірності та принципи навчання	2	2		7
Тема 3. Процес навчання, його сутність та структура	2	2		8
Тема 4. Методи та прийоми навчання	2	4	2	8
Тема 5. Організаційні форми навчання	2	2		7
Тема 6. Засоби навчання та їх класифікація	2	2		7
Тема 7. Зміст освіти та його структурні компоненти	2	4	2	7
Тема 8. Види навчання та їх характеристика	2	2		7
Тема 9. Мотивація навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти	2	2		7
Тема 10. Контроль та оцінювання результатів навчання здобувачів освіти	2	4		8
Тема 11. Якість освіти та оптимізація освітнього процесу в початковій школі	2	2		7
Тема 12. Педагогічна взаємодія в освітньому процесі початкової школи	2	2		7
Тема 13. Сучасні підходи до організації освітнього процесу в НУШ	2	4		7
Тема 14. Інноваційні педагогічні технології в початковій школі	2	2		7
Тема 15. Інноваційна діяльність вчителя початкових класів в умовах НУШ	2	2		7
ЗАГ.	30	38	4	108

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – екзамен. Оцінювання здійснюється на основі накопичувальної системи оцінювання знань за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів – 100. Практичні і лабораторні заняття – 30 балів. Контрольна робота – 10 балів. Самостійна робота (індивідуальне/творче завдання) – 10 балів. Підсумкова екзаменаційна робота – 50 балів.
Вимоги до письмової роботи	Контрольна робота – 10 балів. Самостійна робота – 10 балів.
Семінарські/практичні заняття	Максимальна оцінка – 10 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен. Форма здачі – комбінована (усна, письмова).

7. Політика навчальної дисципліни

1. Письмові роботи виконуються відповідно до тематики лекцій, зазначених у силабусі.
2. Академічна доброчесність. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що

регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

3. Відвідування занять. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 309 від 19 травня 2023 р.). <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/organizatsia-osvitnjogo-protsesu.pdf> та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта. Результати неформальної освіти зраховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Бондар В. І. Дидактика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Либідь, 2005. 264 с.
2. Березюк О.С., Власенко О.М. Дидактика: теорія і практика : навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 212 с.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. Київ : Коло, 2006. 326 с. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/vyshnevsky.pdf>
4. Волкова Н. П. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2007. 616 с. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/library/volkova.pdf>
5. Галузяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. Педагогіка : навч. посібник для студ. вищих пед. навч. закладів. Вінниця : Книга-Вега, 2003. 416 с.
6. Гущина Н. І., Орлова Т. Г., Кондратова Л. Г. Нова українська школа: організація позаурочної діяльності в початковій школі на засадах партнерської взаємодії учасників освітнього процесу : навчально-методичний посібник. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2021. 160 с. URL: <http://surl.li/grqhwX>
7. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/87-2018-%D0%BF>
8. Дидактика : теорія і практика / за наук. ред. Г.О. Васьківської. Київ : Педагогічна думка, 2018. 164 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718540/1/DTiP%202018-1.pdf>
9. Зайченко І. В. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. Київ : Освіта України; КНТ, 2008. 528 с. URL: https://kipt.com.ua/wp-content/uploads/2018/12/Pedagogika_Zaychenko.pdf
10. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
11. Ілійчук Л. Електронний підручник як інноваційний засіб навчання. *Освітні обрії*. 2020. Том 50. № 1. С. 61–65. DOI: <https://doi.org/10.15330/obrii.50.1.61-65>
12. Ілійчук Л. В. Електронні підручники для Нової української школи : пропозиції та досвід впровадження. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика (Серія: Педагогічні науки)*. 2020. № 4 (65). С. 83–89. DOI: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2020.4.10>
13. Ілійчук Л. В. Моніторинг якості освіти : концептуальні підходи та проблеми класифікації. *Нова педагогічна думка*. 2021. Т. 108. № 4. С. 42–48. DOI: <https://doi.org/10.37026/2520-6427->

[2021-108-4-16-19](#)

14. Ілійчук Л. Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу як індикатор якості освіти в умовах воєнного стану. *Науковий журнал Хортицької національної академії. (Серія : Педагогіка. Соціальна робота)*. 2023. Вип. 2 (9). С. 23–30. DOI: <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2023-9-20>
15. Кірик М., Данилова Л. Нова українська школа : організація діяльності учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Львів : Світ, 2019. 136 с. URL: <http://surl.li/lvograd>
16. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка у запитаннях і відповідях. Київ : Знання-Прес, 2006. 311 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/345-pedagogka-u-zapitanniah-vdpovdyah-kuzmnskiy-a.html>
17. Кузьмінський А.І., Вовк Л.П., Омеляненко В.Л. Педагогіка : завдання і ситуації : практикум. Київ : Знання-Прес, 2003. 429 с.
18. Лозова В. І., Троцько Г. В. Теоретичні основи виховання і навчання : навчальний посібник. Харків : ОВС, 2002. 400 с. URL: <https://studfile.net/preview/5512546/>
19. Максимюк С. П. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2005. 667 с. URL: https://4vpupo.org.ua/download/metod_probl/pedagogika.pdf
20. Малафійк І. В. Дидактика : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2009. 398 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/KONDOR1/DIDAKTIKA_2005.pdf
21. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : навчальний посібник. Київ, 2007. 656 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/347-pedagogka-moyseyuk-n.html>
22. Нова українська школа : poradnik vихователю групи продовженого дня у закладах загальної середньої освіти : навчально-метод. посіб. / упор. Г. І. Дмитрів. Львів : Світ, 2019. 224 с. URL: https://svit.gov.ua/download/Dmytriv_NUSH.pdf
23. Нова українська школа : poradnik для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>
24. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2016. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>
25. Омеляненко С. В. Педагогіка : тестові завдання : навчальний посібник. Київ : Знання, 2008. 391 с.
26. Пальчевський С. С. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Каравела, 2007. 576 с. URL: <http://librarium.freehostia.com/human/pedagogics/10/pedagogika-palchevskiy.html>
27. Педагогіка в запитаннях і відповідях : навчальний посібник. / упоряд. Л. В. Кондрашова, О. А. Пермякова, Н. І. Зеленкова, Г. Ю. Ларвешина. Київ : Знання, 2006. 252 с.
28. Педагогіка : навчальний посібник. / упоряд. З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, Т. Ю. Осипова та ін. Харків : Бурун Книга, 2009. 304 с.
29. Педагогіка : хрестоматія / уклад. А. І. Кузьмінський, В. Л. Омеляненко. Київ : Знання-Прес, 2006. 700 с.
30. Полякова Г. А., Борова Т. А. Педагогіка : навчальний посібник. Харків, 2011. 374 с.
31. Практикум з педагогіки / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир : Вид-во Житомир. держ. ун-т, 2017. 546 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/196239021.pdf>
32. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підруч. для студ. пед. факульт. Київ : Абрис, 2002. 368 с. URL: <http://surl.li/fpledv>
33. Типові освітні програми для початкової школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
34. Фіцула М. М. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2006. 560 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/349-pedagogka-ftsula-mm.html>
35. Чайка В. М. Основи дидактики : тексти лекцій і завдання для самоконтролю : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. Тернопіль : Астон, 2002. 244 с.
36. Чайка В.М. Основи дидактики : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Академвидав,

2011. 240 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/340-osnovi-didaktiki-chayka-vm.html>
37. Щербань П. М. Прикладна педагогіка : навч.-метод. посіб. Київ : Вища школа, 2002. 215 с.
38. Ягупов В. В. Педагогіка : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2003. 560 с. URL: https://eduknigi.com/ped_view.php?id=23
39. Iiichuk L. Development of civic competencies of students: new approaches and practices under NUSH. *Гірська школа Українських Карпат*. 2021. № 24. С. 104–107. DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2021.24.104-107>
40. Kurinna A., Iiichuk L., Mamicheva O., Nesterenko T., Romanova I., Pinchuk Y. Formation of Rhetorical Competence in University Applicants as a Necessary Factor for Successful Professional Activity. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 2022. № 14 (4). P. 230–242. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/14.4/639>
41. Leleka V., Loiuk O., Maidanyk O., Iiichuk L., Shapochka, K. Possibilities of using smart technologies in the higher education system for high-quality training of specialists. *Revista Eduweb*. 2023. № 17(4). P.165–182. DOI: <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.04.16>
42. Romanyuk R., Maftyn L., Iiichuk L., Vasylyk M., Tarangul L. The use of modern technologies to enhance the quality of teaching at higher education institutions. *Amazonia Investiga*. 2023. № 12(68), P. 224–235. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2023.68.08.21>
43. Iiichuk L. Institutional audit as a key instrument for ensuring the quality of education. *Гірська школа Українських Карпат*. 2023. № 29. С. 11–16. DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2023.29.11-16>
44. Iiichuk L. Ukrainian education in the conditions of war: new challenges, threats and vectors of changes in the context of ensuring the quality of education. *Гірська школа Українських Карпат*. 2023. № 28. С. 16–21. DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2023.28.16-21>

Інформаційні ресурси:

1. Наукова електронна бібліотека. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/portal>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Наукова бібліотека Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. URL: <http://lib.pnu.edu.ua/>

Викладач,
кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри початкової освіти

Любомира ІЛІЧУК